

پیام رییس سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان البرز

به مناسبت روز ملی آمار و برنامه ریزی و شصتمین سالگرد تاسیس مرکز آمار ایران

"توسعه نگرش دوستداری داده و ایجاد کنشگری فردی و جمعی پایه ضروری ایفای نقش در نظام آماری مدرن ملی و جهانی"

با توجه به واقعیت‌های جامعه جهانی استیلا و نفوذ بیش از اندازه داده و آمار در چیدمان و ساختار نظام‌های فکری بشر پس از نیمه دوم قرن بیستم، فرایند شکل‌گیری ساختار حکومت‌ها، سازمان‌ها، موسسه‌ها و شرکت‌های بزرگ و کوچک را به شدت تحت تاثیر قرار داده است. امروزه دو شعار "اطلاعات طلاست" و "یا قدرت در اطلاعات نهفته است"، نمودی عینی دارد از طرفی آمار علاوه بر رشته و شاخه‌ای از علم که نیازمند توسعه و رشد در جوامع دانشگاهی است به عنوان ابزاری در زندگی روزمره در بعد تصمیم‌گیری حائز اهمیت بوده که در هر نوع برنامه‌ریزی، جمع‌بندی، تفسیر و پردازش داده‌ها و مشاهدات غیر قطعی که آن را عمل آماری می‌گویند، خود را نمایان می‌سازد. اگر جامعه‌ای دوست‌دار داده درست و مناسب نباشد تا با مدد آن‌ها مبنای اعمال تغییرات همراه با عقلانیت در جامعه را فراهم کند، نمی‌تواند مدعی جامعه‌ای برنامه‌ریز براساس عقلانیت باشد از طرف دیگر آرمان توسعه و پیشرفت، که همواره مورد توجه کشورهای مختلف بوده است، قابل دستیابی نخواهد بود.

به منظور دستیافت به توسعه نیاز به برنامه‌ریزی است که با در اختیار داشتن آمار و اطلاعات صحیح داده‌های مربوط به جمعیت و ویژگی‌های اقتصادی و اجتماعی آن دولت‌ها می‌توانند نیازهای جامعه را به درستی تشخیص دهند و سپس برنامه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را براساس نیازهای واقعی تنظیم کنند. این مهم در سطح کلان در نظام آمار رسمی، به عنوان یک سرمایه اجتماعی متبلور می‌شود. مطالعه‌ها و بررسی‌ها نشان می‌دهد سیر نزولی کلان‌رشد سرمایه اجتماعی و اعتماد وجود دارد بنابراین ضرورت دارد راهبردهای تقویت ظرفیت‌های موجود برای ارتقا همبستگی، اعتماد و سرمایه اجتماعی در دستور کار سیاست‌گذاری قرار گیرد، یکی از استراتژی‌ها، بهبود و ارتقا کیفیت داده‌ها، حکمرانی کارآمد و امن داده‌ها می‌باشد که در چند سال اخیر، با رویکرد مدرن‌سازی نظام آماری کشور پیگیری می‌شود که به منظور دستیابی به شاخص‌ها و اطلاعات آماری مورد نیاز کاربران به ویژه نظام برنامه‌ریزی کشور است، در این راستا بهره‌گیری از داده‌های ثبتی ارزشمند ضرورتی حیاتی است که اهمیت اجرای سرشماری‌ها و طرح‌های آماری به روش ثبتی مبنا را روزافزون نموده است. مدرن‌سازی نظام-آماري کشورها از سال‌ها پیش، در دستور کار سازمان‌ها و مراجع بین‌المللی آماری قرار گرفته است اما پایه‌ای‌ترین، اولین و کلیدی‌ترین نکته اساسی در مدرن‌سازی نظام آماری، تغییر نگرش‌هاست تا موازی‌کاری، به عنوان امری کاملاً متضاد با مدرن‌سازی و برخلاف توصیه و گرایش‌های مسلط در آن، نظام آماری با کیفیت را به تدریج از بین نبرد. از دیگر اولویت‌ها، ایجاد و استقرار هاب داده کشور، استقرار حاکمیت داده، اصلاح قانون مرکز آمار ایران با رویکرد نقش‌های جدید آمار و روند رو به توسعه کاربرد هوش مصنوعی و الزامات ضرورت ارائه اطلاعات معتبر، ضمانت امنیت و حذف استقلال و مرجعیت انحصاری در آمار رسمی همچنین تامین و توسعه و استقرار زیر ساخت‌های فناوری اطلاعات در فرآیند جمع‌آوری تا تولید آمار است.

افزون بر این نظام ملی آماری باید با نظام‌های منطقه‌ای و بین‌المللی سازگاری داشته و خاستگاه آمارهای رسمی باشد و از گرایش‌های غالب نظام آماری مدرن در دنیا مانند حفظ مرجعیت تمام عیار سازمان ملی آمار در هدایت و راهبری آمارهای ملی، حذف موازی کاری، کاهش تدریجی آمارگیری‌های سنتی و اصلاح شیوه‌های آمارگیری‌های موجود و پرداختن به آمارگیری مبتنی بر ثبت برخوردار باشد. شایان ذکر است تمام نظام‌های ملی و منطقه‌ای آمار جزئی از نظام آمار بین‌المللی هستند و نظام آماری ایران نیز با سابقه‌ای بیش از صد سال است، نباید از این نظام بین‌المللی دور بماند و ضروری است برای نقش‌آفرینی موثر در این حوزه با تعامل، همکاری و ارتباط هر چه بیشتر، خود یکی از محورهای اصلی تهیه و تدوین استانداردها و دستورالعمل‌های فنی بین‌المللی باشد و یکپارچگی و هماهنگی با نظام آماری بین‌المللی را، به معنی افزایش کیفیت آمارها دنبال کند. در این راستا نیاز به الگوهای ذهنی نوین، قواعد بکارگیری داده، مفاهیم، باورهای تازه به آمار در سطوح مختلف جامعه، نظریه‌های نوین آماری، ابزارهای اندازه‌گیری و سنجش بکارگیری و کاربرد مطلوب آمار و حراست شدید از چگونگی کنترل داده‌ها در میان مدیران ارشد کشور و وجود نظام‌های بازرسی و کنترل کیفی تولید داده و سایر مدل‌های ذهنی دیگر در حوزه آمار، موقعیت و وضعیتی را به وجود آورده است که ضرورت تولید، کنترل انتشار داده و آمارها را با ابزار روش‌های مدیریت نوین، جذب و نگهداشت سرمایه‌انسانی‌نخبه و متعهد، اجتناب‌ناپذیر و دوچندان کرده است بنابراین با توجه به شرایط روز و وظیفه سازمان‌ها و نهادهای تصمیمگیر، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان‌ها در کشور به عنوان خط مقدم این نظام آماری نیازمند مدیریت مدبرانه و آینده‌نگرانه، متأثر از روندهای جهانی و این واقعیت که آمار یکی از ابزارهای قدرتمند در تحلیل داده‌ها و دارای نقش کلیدی در طراحی و بهینه‌سازی سیستم‌های تصمیم‌گیری به ویژه خودکار و ارتقا بهره‌وری و کاربرد هوش مصنوعی می‌باشند بنابراین همواره در راستای تحقق این نیاز ملی گام برخواهند داشت.